

1 Βάρος της απόδειξης

1.1 Ποιοι είναι οι κανόνες που διέπουν το βάρος της απόδειξης;

Το βάρος της απόδειξης φέρει το πρόσωπο που προβάλλει έναν ισχυρισμό, όπως καθίσταται σαφές από το άρθρο 562 του κώδικα οργάνωσης και πολιτικής δικονομίας: «Το βάρος της απόδειξης ενός πραγματικού περιστατικού φέρει, σε όλες τις περιπτώσεις, ο διάδικος που το επικαλείται».

1.2 Υπάρχουν κανόνες που εξαιρούν ορισμένα πραγματικά περιστατικά από το βάρος της απόδειξης; Σε ποιες περιπτώσεις; Είναι δυνατό στις περιπτώσεις αυτές να προσκομισθούν αποδείξεις περί της μη ισχύος συγκεκριμένου νόμιμου τεκμηρίου;

Ναι, οι εν λόγω κανόνες περιλαμβάνονται στο άρθρο 627 και επόμενα του κώδικα οργάνωσης και πολιτικής δικονομίας. Το άρθρο 627 αναφέρεται στα έγγραφα για τα οποία δεν απαιτείται απόδειξη της γνησιότητάς τους, άλλη από εκείνη που φέρουν εκ πρώτης όψεως, στα οποία συγκαταλέγονται: οι πράξεις της κυβέρνησης της Μάλτας που έχουν υπογραφεί από τον υπουργό ή από τον προϊστάμενο του αρμόδιου τμήματος από το οποίο προέρχονται, ή σε περίπτωση απουσίας του, από τον αναπληρωτή, τον βοηθό ή άλλον υπεύθυνο που ακολουθεί σε βαθμό, ο οποίος εξουσιοδοτείται να υπογράψει παρόμοιες πράξεις

τα μητρώα οποιουδήποτε υπουργείου της κυβέρνησης της Μάλτας

όλα τα δημόσια έγγραφα που είναι υπογεγραμμένα από τις δημόσιες αρχές και περιλαμβάνονται στην Επίσημη Εφημερίδα

οι πράξεις της κυβέρνησης της Μάλτας που εκδόθηκαν από την κυβέρνηση και δημοσιεύθηκαν νομίμως

οι πράξεις και τα μητρώα των δικαστηρίων και των εκκλησιαστικών δικαστηρίων της Μάλτας

τα πιστοποιητικά που εκδίδονται από το δημόσιο ληξιαρχείο και το κτηματολόγιο

οι πράξεις διαμαρτυρίας που αφορούν θαλάσσιο ταξίδι και εκδίδονται υπό την εποπτεία του πολιτικού δικαστηρίου

άλλα έγγραφα που αναφέρονται στον νόμο περί εμπορικής ναυτιλίας (περιλαμβανομένων των πιστοποιητικών νηολόγησης που υπογράφηκαν από τον γραμματέα ή άλλον εξουσιοδοτημένο υπάλληλο, και οτιδήποτε άλλο σημειώνεται στο πιστοποιητικό νηολόγησης που φαίνεται να έχει υπογραφεί από τον γραμματέα ή άλλον εξουσιοδοτημένο υπάλληλο).

Υπάρχουν και άλλα έγγραφα που μπορούν να προσκομιστούν και των οποίων το περιεχόμενο εξαιρείται από το βάρος της απόδειξης. Πρέπει, ωστόσο, να βεβαιώνεται η γνησιότητά τους. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται τα εξής:

οι πράξεις και τα μητρώα οποιασδήποτε υπηρεσίας ή δημόσιου φορέα, που είναι εξουσιοδοτημένος ή αναγνωρισμένος από τον νόμο ή από την κυβέρνηση

οι ενοριακές πράξεις και τα μητρώα γεννήσεων, γάμων και θανάτων, και οι δηλώσεις βούλησης που γίνονται σύμφωνα με τον νόμο ενώπιον ιερέα ενορίας

οι πράξεις και τα μητρώα των συμβολαιογράφων της Μάλτας

τα βιβλία που τηρούν οι έμποροι σύμφωνα με τον νόμο, μόνον όσον αφορά τυχόν συμφωνίες ή άλλες συναλλαγές εμπορικού χαρακτήρα

τα βιβλία που τηρούν οι χρηματομεσίτες σύμφωνα με τον νόμο, για οποιοδήποτε περιστατικό σχετίζεται με εμπορική συναλλαγή μεταξύ συμβαλλόμενων μερών.

Είναι δυνατή η υποβολή αποδεικτικών στοιχείων που έρχονται σε αντίθεση με το περιεχόμενο των εγγράφων αυτού του είδους.

Εκτός από τα παραπάνω έγγραφα, προβλέπεται άλλο ένα νόμιμο τεκμήριο που διέπεται από τον αστικό κώδικα (κεφάλαιο 16 της Νομοθεσίας της Μάλτας), σύμφωνα με το οποίο κάθε τέκνο που γεννιέται εκτός γάμου θεωρείται τέκνο του συζύγου της μητέρας. Για να αποδειχθεί ότι το εν λόγω νόμιμο τεκμήριο δεν ισχύει πλέον, απαιτείται η υποβολή ένορκης δήλωσης στο πολιτικό δικαστήριο (οικογενειακό τμήμα), καθώς και η προσκόμιση των σχετικών αποδεικτικών στοιχείων ότι το τεκμήριο αυτό δεν είναι έγκυρο.

1.3 Σε ποιο βαθμό πρέπει το δικαστήριο να πεισθεί για ένα πραγματικό περιστατικό ώστε να βασίσει την απόφασή του στην ύπαρξη αυτού του πραγματικού περιστατικού;

Για την έκδοση απόφασης σε αστικές υποθέσεις, το δικαστήριο πρέπει να διασφαλίσει ότι έχουν προσκομιστεί επαρκείς αποδείξεις με βάση την πιθανολόγηση.

2 Διεξαγωγή αποδείξεων

2.1 Απαιτείται πάντοτε αίτηση διαδίκου για τη διεξαγωγή των αποδείξεων ή μπορεί ο δικαστής σε ορισμένες περιπτώσεις να πραγματοποιήσει τη διεξαγωγή των αποδείξεων αυτεπαγγέλτως;

Κάθε διάδικος σε κάποια δίκη, ανεξαρτήτως του συμφέροντός του, μπορεί να καταθέσει, είτε με δική του αίτηση είτε κατόπιν αίτησης οποιουδήποτε από τους αντιδίκους ή εάν κλητευθεί αυτεπαγγέλτως. Όταν η έναρξη της διαδικασίας πραγματοποιείται βάσει ένορκης αίτησης, πρέπει να καταρτιστεί κατάλογος μαρτύρων. Μια ένορκη απάντηση επίσης πρέπει να περιλαμβάνει κατάλογο μαρτύρων. Σε περίπτωση που ένας διάδικος επιθυμεί να καλέσει μάρτυρα χωρίς να έχει προηγουμένως δηλώσει το όνομά του, πρέπει να υποβάλει σχετικό αίτημα.

2.2 Ποιες είναι οι ενέργειες μετά την έγκριση της αίτησης διαδίκου σχετικά με τη διεξαγωγή αποδείξεων;

Εφόσον η αίτηση για τη διεξαγωγή αποδείξεων έχει γίνει δεκτή, οι μάρτυρες καλούνται να παραστούν βάσει κλήτευσης η οποία εκδίδεται κατόπιν σχετικής αίτησης του διαδίκου ο οποίος επιθυμεί την παρουσία τους. Στο κατώτερο δικαστήριο της Μάλτας και στο κατώτερο τμήμα του κατώτερου δικαστηρίου του Γκόζο το αίτημα έκδοσης της εν λόγω κλήτευσης μπορεί να διατυπωθεί και προφορικά.

2.3 Σε ποιες περιπτώσεις μπορεί το δικαστήριο να απορρίψει αίτηση διαδίκου για συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων;

Το δικαστήριο δύναται να απορρίψει την αίτηση διαδίκου για διεξαγωγή αποδείξεων όταν το άτομο που έχει κληθεί είναι δικηγόρος, νομικός πληρεξούσιος ή κληρικός. Επίσης, κατά κανόνα, τα άτομα που παρίστανται σε μια συνεδρίαση δεν μπορούν να καταθέσουν ως μάρτυρες στην ίδια υπόθεση. Ωστόσο, σε ειδικές περιπτώσεις, και εφόσον συντρέχουν βάσιμοι λόγοι, εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια του δικαστηρίου να μην εφαρμόσει τον εν λόγω κανόνα. Επιπλέον, σύμφωνα με την ειδική νομοθεσία που διέπει το υπηρεσιακό απόρρητο, δεν επιτρέπεται η δημοσιοποίηση απόρρητων και εμπιστευτικών πληροφοριών. Τέλος, το δικαστήριο δύναται να απορρίψει την αίτηση εάν θεωρεί ότι ο μάρτυρας δεν έχει σχέση με την υπόθεση.

2.4 Ποια είναι τα διάφορα αποδεικτικά μέσα;

Υπάρχουν τρία είδη αποδεικτικών μέσων που μπορούν να προσκομιστούν: έγγραφα, καταθέσεις *nova voce* (διά ζώσης φωνής) και ένορκες βεβαιώσεις.

2.5 Ποιες είναι οι μέθοδοι συγκέντρωσης αποδεικτικών στοιχείων από την κατάθεση μαρτύρων και σε τι διαφέρουν από τη συγκέντρωση αποδείξεων που προέρχονται από πραγματογνώμονα; Ποιοι είναι οι κανόνες που διέπουν την υποβολή γραπτών αποδεικτικών στοιχείων και εκθέσεων/γνωμοδοτήσεων πραγματογνωμόνων ;

Κατά κανόνα, η εξέταση των μαρτύρων στο πλαίσιο της ακροαματικής διαδικασίας πραγματοποιείται ενώπιον του δικαστηρίου και *nina voce* (ήτοι διά ζώσης φωνής). Ωστόσο, σύμφωνα με τον νόμο, η διεξαγωγή των αποδείξεων μπορεί να γίνει και με άλλους τρόπους:

Τόσο οι μάρτυρες που διαμένουν στη Μάλτα όσο και οι μάρτυρες που διαμένουν στο εξωτερικό μπορούν να υποβάλουν αποδεικτικά στοιχεία μέσω ένορκης βεβαίωσης.

Σε περίπτωση προσώπου που πρόκειται να αναχωρήσει από τη Μάλτα ή ασθενούς ή υπερήλικα ή προσώπου που ενδέχεται να αποβιώσει ή να καταστεί ανίκανο να καταθέσει προτού εκδικαστεί η υπόθεση ή είναι ανίκανο να προσέλθει στο δικαστήριο, το δικαστήριο μπορεί να ορίσει δικαστικό επιμελητή ώστε να ακούσει τη μαρτυρία του. Σε αυτή την περίπτωση, οι ερωτήσεις που τίθενται στον μάρτυρα, καθώς και οι απαντήσεις του, διατυπώνονται γραπτώς και η κατάθεση υπογράφεται ή σημειώνεται με σφραγίδα αντί υπογραφής από τον μάρτυρα.

Το δικαστήριο δύναται επίσης να διορίσει έναν «συμπληρωματικό» δικαστή για την εξέταση των μαρτύρων που δεν μπορούν να εγκαταλείψουν την οικία τους λόγω της ηλικίας τους.

Εάν ένας μάρτυρας διαμένει στο εξωτερικό, ο δικηγόρος, κατόπιν σχετικής αίτησης, δύναται να ζητήσει ακρόαση, μέσω αιτήματος δικαστικής συνδρομής – ο διάδικος που ζητεί την ακρόαση του συγκεκριμένου μάρτυρα οφείλει να διατυπώσει τις ερωτήσεις του γραπτώς, αλλά και να δώσει το όνομα και τη διεύθυνση του προσώπου που θα παραστεί εξ ονόματός του κατά την ακρόαση των μαρτύρων.

Εάν το δικαστήριο το θεωρεί σκόπιμο, δύναται να επιτρέψει την ηχογράφηση ή τη βιντεοσκόπηση της απόδειξης από τον μάρτυρα.

Το δικαστήριο δύναται να ορίσει έναν δικαστικό διαιτητή παρέχοντας του την εξουσία να προβεί στην εξέταση των μαρτύρων και τη λήψη ένορκων καταθέσεων.

Όταν ένας δικαστικός διαιτητής διορίζεται για τη διεξαγωγή αποδείξεων, διαθέτει τα ίδια μέσα με εκείνα που έχουν στη διάθεσή τους τα δικαστήρια.

2.6 Υπάρχουν αποδεικτικά μέσα με μεγαλύτερη αποδεικτική αξία από τα άλλα;

Όλα τα αποδεικτικά μέσα θεωρούνται εξίσου σημαντικά.

2.7 Είναι υποχρεωτική η χρήση συγκεκριμένων αποδεικτικών μέσων για την απόδειξη ορισμένων πραγματικών περιστατικών;

Όχι, αλλά τα υποβαλλόμενα αποδεικτικά στοιχεία πρέπει να είναι τα πλέον αξιόπιστα.

2.8 Οι μάρτυρες υποχρεούνται από το νόμο να καταθέσουν;

Ναι, σύμφωνα με τον νόμο, όλοι οι μάρτυρες που έχουν κλητευθεί είναι υποχρεωμένοι να καταθέσουν. Ωστόσο, ένας μάρτυρας δεν πρέπει να υποχρεούται να απαντά σε ερωτήσεις που ενδέχεται να οδηγήσουν στην ποινική δίωξή του.

2.9 Σε ποιες περιπτώσεις οι μάρτυρες μπορούν να αρνηθούν να καταθέσουν;

Ο/η σύζυγος διαδίκου μπορεί να κληθεί και να υποχρεωθεί να καταθέσει ως μάρτυρας κατόπιν αιτήσεως οποιουδήποτε από τους διαδίκους. Ωστόσο, ο/η σύζυγος δεν πρέπει να υποχρεωθεί να αποκαλύψει οποιαδήποτε πληροφορία που του εκμυστηρεύθηκε η/ο σύζυγος του/της κατά τη διάρκεια του γάμου, και ο/η σύζυγος δεν μπορεί να εξαναγκαστεί να απαντήσει σε οποιαδήποτε ερώτηση θα μπορούσε να οδηγήσει στην άσκηση ποινικής δίωξης κατά της/του συζύγου του/της.

Από την κατάθεση εξαιρούνται επίσης οι δικηγόροι, οι νομικοί πληρεξούσιοι και οι κληρικοί για τα πραγματικά περιστατικά που τους εμπιστεύτηκαν άλλοι. Ωστόσο, εάν ένας δικηγόρος ή νομικός πληρεξούσιος εξασφαλίσει τη συναίνεση του πελάτη, ή ένας κληρικός εξασφαλίσει τη συναίνεση του προσώπου που προέβη σε εξομολόγηση, μπορούν να εξεταστούν για ζητήματα που περιήλθαν σε γνώση τους (κατόπιν συναίνεσης) – ο δικηγόρος και ο νομικός πληρεξούσιος για όσα τους εμπιστεύτηκε ο πελάτης σχετικά με την υπόθεση, και ο κληρικός για ό,τι περιήλθε σε γνώση του στο πλαίσιο εξομολόγησης. Επίσης, εκτός εάν το διατάξει το δικαστήριο, οι λογιστές, ιατροί, κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι και σύμβουλοι γάμου δεν μπορούν να υποχρεωθούν να αποκαλύψουν πληροφορίες που τους δόθηκαν από τους πελάτες τους, στο πλαίσιο επαγγελματικού απορρήτου, ή όσα περιήλθαν σε γνώση τους στο πλαίσιο της άσκησης των επαγγελματικών τους καθηκόντων. Το προνόμιο αυτό επεκτείνεται και στον διερμηνέα ο οποίος καλείται να διαβιβάσει τέτοιου είδους απόρρητες πληροφορίες.

Ένας μάρτυρας που δεσμεύεται από το επαγγελματικό απόρρητο δεν μπορεί να αποκαλύπτει απόρρητες και εμπιστευτικές πληροφορίες, παρά μόνο στο πλαίσιο ορισμένων ειδικών περιστάσεων που καθορίζονται από το εφαρμοστέο στην υπόθεση δίκαιο.

2.10 Μπορεί ένα πρόσωπο που αρνείται τη μαρτυρία να υποστεί κυρώσεις ή να εξαναγκασθεί να καταθέσει;

Εάν μάρτυρας που έχει κλητευθεί νόμιμα δεν προσέλθει να καταθέσει όταν κληθεί, θεωρείται ότι επιδεικνύει περιφρόνηση προς το δικαστήριο, με άμεσο αποτέλεσμα το δικαστήριο να τον καταδικάσει και να του επιβάλει πρόστιμο. Το δικαστήριο μπορεί επίσης να διατάξει την έκδοση εντάλματος συνοδείας ή συλλήψεως ώστε να υποχρεώσει τον μάρτυρα να προσέλθει και να καταθέσει σε επόμενη συνεδρίαση. Ωστόσο, το δικαστήριο δύναται να άρει το επιβληθέν πρόστιμο εάν ο μάρτυρας προβάλει βάσιμους λόγους που δικαιολογούν την απουσία του.

2.11 Υπάρχουν πρόσωπα τα οποία δεν επιτρέπεται να εξετάζονται ως μάρτυρες;

Όλα τα πρόσωπα που έχουν σώας τας φρένας, εκτός εάν υπάρχουν αντιρρήσεις ως προς την ικανότητά τους να εξεταστούν, μπορούν να καταθέσουν ως μάρτυρες. Επίσης, ανεξάρτητα από την ηλικία του, ένας μάρτυρας μπορεί να καταθέσει, αρκεί να κατανοεί ότι δεν δικαιούται να ψευδομαρτυρήσει.

2.12 Ποιος είναι ο ρόλος του δικαστή και των διαδίκων κατά την εξέταση μάρτυρα; Υπό ποιους όρους μπορεί ένας μάρτυρας να εξεταστεί με τηλεδιάσκεψη ή άλλα τεχνικά μέσα;

Στο πλαίσιο της κατάθεσης ή της κατ' αντιπαράσταση εξέτασης, το δικαστήριο δύναται να θέσει στον μάρτυρα οποιαδήποτε ερώτηση θεωρεί απαραίτητη ή σκόπιμη. Επίσης, οι διάδικοι, ανεξαρτήτως του συμφέροντός τους, μπορούν να καταθέσουν, είτε με δική τους αίτηση είτε κατόπιν αίτησης οποιουδήποτε από τους αντιδίκους, ή να κληθούν να εξεταστούν από το δικαστήριο *αυτεπαγγέλτως*.

Στις υποθέσεις στις οποίες εμπλέκονται ανήλικοι, η εξέταση των ανηλίκων από τον δικαστή πραγματοποιείται κεκλεισμένων των θυρών ή διορίζεται εισαγγελέας ανηλίκων για να προβεί στην ακρόασή του.

Η εξέταση των μαρτύρων που διαμένουν εκτός Μάλτας μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσω τηλεδιάσκεψης.

3 Αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων

3.1 Στις περιπτώσεις που τα αποδεικτικά στοιχεία δεν έχουν συγκεντρωθεί με νόμιμο τρόπο από διάδικο, μπορεί να τα χρησιμοποιήσει το δικαστήριο για την έκδοση της απόφασής του;

Εφόσον οι αποδείξεις δεν έχουν αποκτηθεί με παράνομο τρόπο, δεν υφίστανται περιορισμοί όσον αφορά την έκδοση απόφασης από το δικαστήριο. Η μόνη εξαίρεση είναι ότι, κατά κανόνα, το δικαστήριο δεν λαμβάνει υπόψη αποδείξεις που αφορούν πραγματικά περιστατικά τα οποία ο μάρτυρας δηλώνει ότι αντιλήφθηκε από άλλους ή πραγματικά περιστατικά που δηλώνουν άλλοι διάδικοι οι οποίοι μπορούν αντιστοίχως να κληθούν να καταθέσουν.

3.2 Γίνονται δεκτές ως αποδεικτικά στοιχεία οι μαρτυρίες των διαδίκων;

Ναι, οι δηλώσεις ενός διαδίκου στο πλαίσιο εξέτασης σε κάποια υπόθεση αποτελούν αποδεκτό αποδεικτικό μέσο.

Τελευταία επικαιροποίηση: 22/03/2017

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.